

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4902/2545

นางสาว อุษา อินสว่าง โจทก์ นาย โสภณ ศรีนาค จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1357, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 172, ป.วิ.พ. มาตรา 177, ป.วิ.พ. มาตรา 183

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์เป็นภริยาจำเลยโดยมิได้จดทะเบียนสมรส ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่หามาได้ระหว่างที่อยู่กินด้วยกัน โจทก์ย่อมมีส่วนเป็นเจ้าของอยู่ด้วยกึ่งหนึ่งในฐานะเจ้าของรวม แม้ศาลชั้นต้นจะตั้งประเด็นข้อพิพาทไว้เพียงว่า โจทก์เป็นเจ้าของรวมในที่ดินพิพาทตามฟ้องหรือไม่ แต่ในการวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวศาลก็ต้องพิจารณาคำฟ้องและคำให้การของโจทก์และจำเลยด้วยว่าโจทก์อ้างว่าเป็นเจ้าของร่วนนั้น โจทก์อ้างโดยอาศัยเหตุอะไรและจำเลยยอมรับหรือไม่ คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ใส่ชื่อโจทก์เป็นเจ้าของรวมในที่ดินพิพาทร่วมกับจำเลยโดยอ้างเหตุว่าที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินที่โจทก์ทำมาหาได้ร่วมกันในระหว่างที่อยู่กินฉันสามีภริยากับจำเลย ซึ่งข้ออ้างดังกล่าวจำเลยให้การปฏิเสธ ดังนั้น ในการวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทดังกล่าวจึงต้องวินิจฉัยข้ออ้างของโจทก์เสียก่อนว่ารับฟังได้ดังที่กล่าวในฟ้องหรือไม่ หากรับฟังได้โจทก์ก็ย่อมมีสิทธิขอให้ใส่ชื่อโจทก์ในที่ดินพิพาทในฐานะเจ้าของรวม หากรับฟังไม่ได้โจทก์ก็ต้องแพ้คดี ประเด็นที่ว่าโจทก์ได้อยู่กินฉันสามีภริยากับจำเลยหรือเป็นภริยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของจำเลยหรือไม่จึงเกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาทที่ศาลชั้นต้นกำหนดไว้และเป็นประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่การวินิจฉัยประเด็นเรื่องการเป็นเจ้าของรวมของโจทก์ แม้ศาลชั้นต้นจะมีได้กำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทและมิได้วินิจฉัย ศาลอุทธรณ์ภาค 7 ก็มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ ไม่ถือว่าเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นแต่อย่างใด

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์และจำเลยได้แต่งงานอยู่กินเป็นสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส โจทก์และจำเลยได้ร่วมกันซื้อและครอบครองที่ดินหนึ่งแปลง โจทก์ยอมให้ใส่ชื่อจำเลยเป็นผู้ถือครองที่ดินแทนโจทก์ โจทก์จึงไม่ประสงค์จะอยู่กินเป็นสามีภริยากับจำเลยอีกต่อไปและได้ทวงถามให้จำเลยใส่ชื่อโจทก์เป็นเจ้าของรวมในที่ดินแปลงดังกล่าวกึ่งหนึ่ง แต่จำเลยปฏิเสธและจะนำที่ดินไปแบ่งขายให้บุคคลอื่น ขอบังคับให้จำเลยจดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์เป็นเจ้าของรวมที่ดินพิพาท หากจำเลยไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา จำเลยให้การว่า จำเลยไม่เคยแต่งงานหรืออยู่กินเป็นสามีภริยากับโจทก์ จำเลยจ้างโจทก์มาเป็นลูกจ้างเลี้ยงเปิดให้จำเลยชั่วคราว โจทก์ได้รับค่าจ้างแต่ละเดือนครบถ้วนแล้ว จำเลยและนายชาติ ศิลาโรจน์ ได้ซื้อที่ดินพิพาท จากนายสวาท ทองนาค ก่อนที่โจทก์จะมาเป็นลูกจ้างของจำเลยโดยใช้เงินของจำเลยเอง โจทก์จึงไม่มีสิทธิขอแบ่งที่ดินหรือทรัพย์สินอื่นจากจำเลย ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้น พิพากษายกฟ้อง ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนจำเลยโดยกำหนดค่าทนายความ 3,000 บาท โจทก์อุทธรณ์โดยได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถา ศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษากลับให้จำเลยจดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์เป็นเจ้าของรวมในที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของจำเลยตามแบบหมายเลข 3 (น.ส.3) เล่ม 1 หน้า 3 หมู่ที่ 2 ตำบลย่านยาว อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยให้โจทก์และจำเลยออกค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนคนละครึ่ง หากจำเลยไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทน

การแสดงเจตนาของจำเลย ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า จำเลยเป็นเจ้าของที่ดินพิพาท โดยจำเลยมีชื่อเป็น เจ้าของรวมอยู่จำนวน 2,880 ส่วน ในจำนวน 8,680 ส่วนจำเลยซื้อที่ดินแปลงนี้เมื่อปี 2532 ปัญหา วินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยมีว่า จำเลยเป็นเจ้าของที่ดินพิพาทจำนวน 2,880 ส่วนแต่เพียงผู้เดียว หรือไม่ โจทก์นำสืบว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวจำเลยซื้อมาขณะที่โจทก์และจำเลยอยู่กินเป็นสามีภริยา โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส โจทก์จึงมีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยโดยโจทก์เบิกความว่า รู้จักจำเลย ตั้งแต่ปี 2531 ต่อมารักใคร่ชอบพอกันจึงได้อยู่กินเป็นสามีภริยาในที่ดินพิพาทซึ่งเช่าจากนายชาย จำเลย ต่อมาโจทก์และจำเลยประสงค์จะทำนาทุ่งจึงซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวเนื้อที่ 11 ไร่ 80 ตารางวา โดยกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรบางส่วนชำระค่าที่ดินและ จดทะเบียนใส่ชื่อจำเลยในทะเบียนที่ดินหลังจากนั้นโจทก์และจำเลยได้ทำนาข้าว นาทุ่ง และเลี้ยง เป็ดในที่ดิน แต่การเลี้ยงเป็ดไม่มีกำไรจึงแบ่งขายที่ดินบางส่วนให้นายปรีชา สุวรรณประทีป โจทก์ และจำเลยได้ปลูกบ้าน 1 หลัง ในที่ดินพิพาทคือบ้านเลขที่ 123/4 แต่เมื่อโจทก์ฟ้องคดีนี้จำเลยได้ รื้อบ้านดังกล่าวทิ้ง โจทก์จึงแจ้งความไว้เป็นหลักฐาน เดิมโจทก์ซื้อรำพึง อินสว่าง ภายหลังเปลี่ยน ชื่อเป็นอุษา ระหว่างอยู่กินกับจำเลย จำเลยได้ทำสัญญาประกันชีวิตและระบุในใบคำขอเอา ประกันชีวิตว่านางรำพึงคือโจทก์เป็นภริยาจำเลย นอกจากนี้โจทก์ยังมีนางบุญเทียร พลเสน มารดาโจทก์ นางมาลี แสงอินทร์ ญาติจำเลย และนายตรี พลเสน ผู้ใหญ่บ้าน มาเบิกความรับรอง ข้อเท็จจริงดังกล่าว อีกทั้งตามบัตรเชิญ และรายละเอียดในใบคำขอเอาประกันชีวิต ก็ระบุว่าโจทก์ เป็นภริยาจำเลย พยานหลักฐานโจทก์จึงมีน้ำหนักมากกว่าพยานจำเลยซึ่งอ้างลอย ๆ เพียงว่าโจทก์ เป็นลูกจ้างเลี้ยงเป็ดเมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์เป็นภริยาจำเลยทรัพย์สินต่าง ๆ ที่หามาได้ ระหว่างอยู่กินด้วยกันโจทก์จึงมีส่วนเป็นเจ้าของอยู่ด้วยกึ่งหนึ่งในฐานะเจ้าของรวม ที่ศาลอุทธรณ์ ภาค 7 พิพากษาให้ใส่ชื่อโจทก์เป็นเจ้าของรวมในที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของจำเลยจึงชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ส่วนที่จำเลยฎีกาว่า ศาลอุทธรณ์ภาค 7 หยิบยกประเด็นว่า โจทก์เป็น ภริยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของจำเลยหรือไม่ ขึ้นวินิจฉัยโดยที่ศาลชั้นต้นมิได้กำหนดเป็นประเด็น พิพาท ถือว่าเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นนั้น เห็นว่า แม้ศาลชั้นต้นจะตั้งประเด็นข้อพิพาทไว้เพียง ว่า โจทก์เป็นเจ้าของรวมในที่ดินพิพาทตามฟ้องหรือไม่ แต่ในการวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวศาลก็ ต้องพิจารณาคำฟ้องและคำให้การของโจทก์และจำเลยด้วยว่าที่โจทก์อ้างว่าเป็นเจ้าของรวมนั้น โจทก์อ้างโดยอาศัยเหตุอะไรและจำเลยยอมรับหรือไม่ คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ใส่ชื่อโจทก์เป็น เจ้าของรวมในที่ดินพิพาทร่วมกับจำเลยโดยอ้างเหตุว่าที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินที่โจทก์ทำมาหาได้ ร่วมกันในระหว่างที่อยู่กินฉันสามีภริยากับจำเลย ซึ่งข้ออ้างดังกล่าวจำเลยให้การปฏิเสธ ดังนั้น ใน การวินิจฉัยประเด็นพิพาทดังกล่าวจึงต้องวินิจฉัยข้ออ้างของโจทก์เสียก่อนว่ารับฟังได้ดังที่กล่าวใน ฟ้องหรือไม่ หากรับฟังได้โจทก์ก็ย่อมมีสิทธิขอให้ใส่ชื่อโจทก์ในที่ดินพิพาทในฐานะเจ้าของรวม หากรับฟังไม่ได้โจทก์ก็ต้องแพ้คดี ประเด็นที่ว่าโจทก์ได้อยู่กินฉันสามีภริยากับจำเลยหรือเป็นภริยา ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของจำเลยหรือไม่จึงเกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาทที่ศาลชั้นต้นกำหนดไว้และ เป็นประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่การวินิจฉัยประเด็นเรื่องการเป็นเจ้าของรวมของโจทก์ แม้ ศาลชั้นต้นจะมีได้กำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทและมีได้วินิจฉัย ศาลอุทธรณ์ภาค 7 ก็มีอำนาจหยิบ ยกขึ้นวินิจฉัยได้ ไม่ถือว่าเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นแต่อย่างใด ฎีกาจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

สมิทร สุภาดุลย์ · ไพศาล เจริญวุฒิ · สมชัย เกษชุมพล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4902/2545>